

ESTIMAREA RISCULUI DE PIERDERE A LICHIDITĂȚII

¹PALADI VALENTINA, dr., conf. univ.

²ERHAN LICA, dr., conf. univ.

^{1,2}Academia de Studii Economice a Moldovei,
str. Banulescu-Bodoni 61, MD-2005, Chișinău, Republica Moldova,
vspaladi@ase.md

Abstract

In this article are described ways to estimate the risk of liquidity loss both based on absolute indicators and based on liquidity ratios. For each way, the requirements for applying these methods are described. We also proposed measures to prevent the risk of liquidity loss.

Key words : *liquidity of assets, financial risk, risk of liquidity loss, liquidity rates, risk area.*

JEL CLASSIFICATION: M4

Activitatea oricărei entități este asociată cu o varietate de riscuri, gradul de influență a cărora asupra rezultatelor activității economice a entității crește semnificativ, mai ales, în timpul unor crize financiare și economice. Riscurile care însoțesc activitatea entității și care se concentrează pe obținerea unor rezultate nefavorabile, în care entitatea își pierde sau nu obține o parte din venit, profit, capital, etc., ca urmare a unei situații de incertitudine privind activitatea sa sunt grupate în riscuri financiare. Aceste riscuri ocupă un loc semnificativ în varietatea de riscuri cu care se confruntă oricare entitate.

Riscurile financiare în condițiile unei gestiuni ineficiente pot conduce la situații critice și, dacă nu se iau măsuri corespunzătoare pentru a le depăși, există o probabilitate de stagnare a activității entității, care poate conduce deseori la insolvabilitatea financiară și falimentul entității.

Printre riscurile financiare cel mai semnificativ este riscul de pierdere a lichidității, risc considerat ca fiind o consecință negativă al unui management ineficient al riscurilor financiare.

Riscul de pierdere a lichidității este determinat de nivelul lichidității activelor, adică de capacitatea acestora de a se transforma în lichidități. Dacă încălcarea lichidității activelor este un factor a riscului de pierdere a capacității de plată, apoi consecințele acesteia constă în incapacitatea entității de a-și onora la timp obligațiunile sale cu activele disponibile, termenul de transformare a cărora în lichidități corespunde perioadei de rambursare a obligațiunilor de plată.

Deci putem constata, că riscul de pierdere a lichidității caracterizează incapacitatea entității de a rambursa datoriile curente la timp. Este de menționat, că lichiditatea este un criteriu important și pentru evaluarea riscului de insolvabilitate financiară, deoarece o entitate care nu este în măsură să-și plătească datoriile este în pragul falimentului. Falimentul se referă la stadiul final al crizei financiare, când există semne evidente de pierdere a lichidității și a stabilității financiare.

În literatură de specialitate și în practica analitică, sunt descrise și utilizare mai multe modalități de estimare a riscului de pierdere a lichidității. Una dintre acestea este bazată pe analiza lichidității bilanțului, utilizând pentru aceasta indicatorii absoluți. Drept sursă de informații servesc datele din bilanț. În conformitate cu această metodologie, activele unei entități, în funcție de momentul transformării lor în lichidități, sunt împărțite în patru grupe de risc de lichiditate. Pentru a analiza riscul de pierdere a lichidității, aceste grupuri sunt comparate cu grupurile de pasive clasate după gradul de achitare a datoriilor la termenele scadente sau după exigibilitatea pasivelor. Prin compararea consecventă a grupurilor de active cu grupurile corespunzătoare de pasiv, se determină tipul stării de lichiditate și a riscului de lichiditate (figura 1). Din informația prezentată în figura 1 se poate afirma, că în *zona fără risc* lichiditatea bilanțului este absolută, ceea ce înseamnă că orice moment de plată a datoriilor este asigurat cu mijloace de plată.

În *zona de risc admisibil*, lichiditatea bilanțului este normală. În această zonă activele perfect lichide, adică numerarul, pot să nu fie suficiente pentru achitarea datoriilor urgente, adică a celor cu termenul de plată expirat, de aceea în calitate de mijloc de plată entitatea poate utiliza și activele ușor realizabile, cum ar fi produse, mărfuri, creanțe curente și investiții financiare pe termen scurt. Totuși trebuie de ținut cont, că pentru a transforma activele ușor realizabile în numerar este necesar de ceva timp suplimentar.

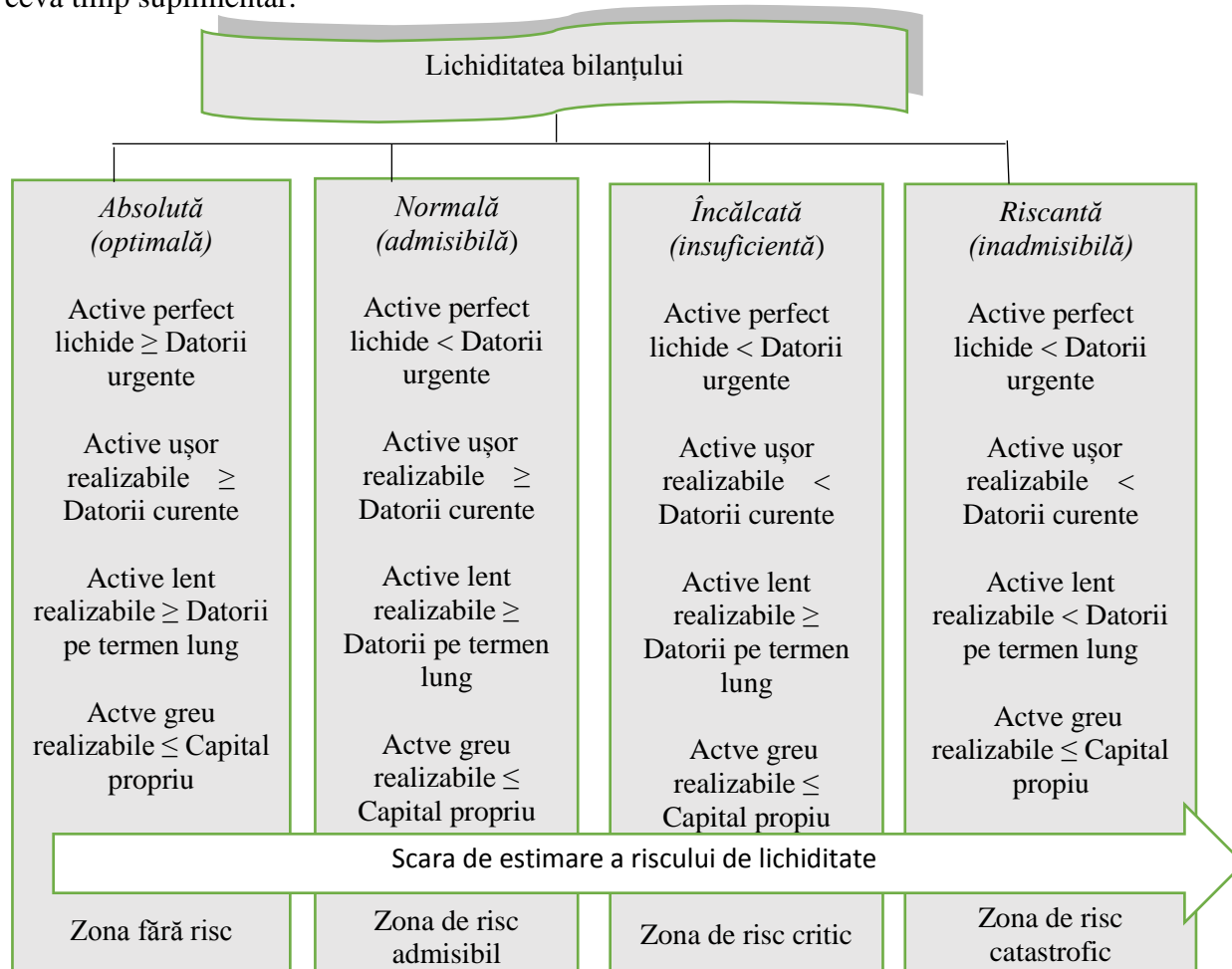

Fig.1. Clasificarea stării lichidității bilanțului și scara riscurilor de lichiditate

Zona de risc critic se caracterizează printr-o lichiditate încălcată sau insuficientă. Aceasta se manifestă prin aceea, că entitatea nu este în stare să-și onoreze obligațiunile de plată curente, adică cu termenul de plată neexpirat. În acest caz entitatea ca mijloc de plată poate utiliza și active lent realizabile, precum sunt stocurile, alte active circulante, iar uneori și investițiile pe termen lung. Ținem să menționăm, că reducerea lichidității bilanțului poate condiționa apariția unui nou risc și anume a riscului de credit și poate crea condiții pentru apariția riscului de insolvabilitate financiară.

Zona de risc catastrofic este zona în care entitatea se află într-o situație critică, care se manifestă prin imposibilitatea acesteia de a efectua plăți nu numai în prezent, dar și în viitorul apropiat. Dacă în plus la aceasta și mărimea activelor greu realizabile, la care se referă activele imobilizate, depășește mărimea capitalului propriu, atunci există pericolul apariției unui risc de insolvabilitate a entității din cauza lipsei de active circulante proprii, necesare pentru desfășurarea activității de antreprenariat.

La estimarea riscului de pierdere a lichidității în baza indicatorilor absoluți este necesar de a ține cont de următoarele momente:

- înlocuirea activelor lichide cu cele mai puțin lichide la achitarea obligațiunilor de plată în situații reale nu elimină riscul pierderii de lichiditate;

- exactitatea estimării riscului este sporită dacă lipsa mijloacelor din grupul cu active mai puțin lichide nu este compensată de mijloacele excesive din grupul cu active mai lichide.

Ca urmare, putem menționa, că estimarea riscului de pierdere a lichidității în baza analizei indicatorilor absoluți este aproximativă, dat fiind faptul că concordanța dintre lichiditatea activelor și scadența pasivelor este una convențională.

O analiză mai informativă și o estimare mai corectă a riscului de pierdere a lichidității este posibilă în baza ratelor de lichiditate, adică în baza indicatorilor relativi. În cadrul estimării riscului de pierdere a lichidității, este necesar de a calcula nivelele lichidității absolute, lichidității intermediare și a lichidității curente. În caz că pe parcursul perioadei analizate nivelele acestor indicatori semnificativ variază, aceasta poate ilustra fie despre existența unor probleme frecvente cu lichiditatea sau despre o gestiune ineficientă a entității.

De asemenea, este necesar de a compara nivelele efective cu nivelele teoretice recomandate ale ratelor de lichiditate. Pentru lichiditatea absolută nivelul teoretic recomandat este considerat de 0,2-0,25 puncte, ceea ce semnifică că prin numerarul disponibil entitatea poate să achite 20-25% din totalul datoriilor curente existente în perioada analizată. În practica economică nivelul lichidității absolute este utilizat de furnizori, la acordarea creditelor comerciale, pentru a estima riscului de pierdere a lichidității consumatorului, deoarece la nivele excesiv de scăzute a acestuia, crește riscul acestuia de ne achitare a creanțelor comerciale. De aceea furnizorii ar trebui să aprecieze nivelul lichidității absolute a cumpărătorului și în cazul unui nivel insuficient al acestuia ar trebuie să insiste ca în contractul de livrare să fie indicată condiția achitării în avans. Se consideră că factorul principal în reducerea riscului de pierdere a lichidității și creșterea nivelului lichidității absolute este stingerea creanțelor curente.

Nivelul lichidității intermediare trebuie să oscileze între 0,7-0,8 puncte, adică prin intermediul numerarului, creanțelor curente și a investițiilor financiare pe termen scurt entitatea poate să achite 70-80% din datoriile sale curente. Exactitatea concluziilor privind gradul de risc al pierderii de lichiditate pe baza rezultatelor calculelor și evoluției acestui indicator depinde de calitatea creanțelor, adică de termenii de formare a acesteia, de poziția financiară a debitorului etc., care poate fi identificată numai în baza datelor din contabilitate.

În calcularea nivelului lichidității intermediare, ca evaluare a riscului de pierdere a lichidității, sunt cointeresați creditorii, deoarece nivelul redus al acestuia este un semnal al apariției riscului de credit atunci când entitatea nu este în măsură să-și plătească facturile. În cazul în care nivelul lichidității intermediare este mai mare decât unu entitatea are o cantitate semnificativă de resurse, generate din surse proprii. Din punct de vedere al riscului creditorului, această opțiune pentru formarea activelor circulante este cea mai preferabilă. Dar din punct de vedere al entității, o acumulare semnificativă a creanțelor înseamnă, o gestionarea ineficientă a activelor.

Lichiditatea curentă, calculată ca raportul dintre active circulante și datoriile curente caracterizează capacitatea entității de a-și achita datoriile curente cu active circulante disponibile. Din punct de vedere al bonității nivelul cerut al lichidității curente trebuie să fie de 2 puncte, iar din punct de vedere a capacității de plată de 1 punct, ceea ce corespunde condiției că pentru achitarea datoriilor curente sunt utilizate toate activele circulante disponibile. Nivelul optimal al acestui indicator este considerat de 2-2,5 puncte. Dacă nivelul acestui indicator este mai mic decât 1, atunci apare riscul de pierdere a lichidității, ceea ce semnifică că entitatea nu dispune de active circulante suficiente pentru achitarea datoriilor curente în sumă deplină. În cazul când nivelul acestui indicator este mai mare decât 1 atunci entitatea dispune de active circulante suficiente pentru achitarea datoriilor curente și cu cât este mai mare acest nivel, cu atât riscul de pierdere a lichidității este mai mic.

Astfel, în urma examinării ratelor lichidității pentru estimarea riscului de pierdere a lichidității se poate face următoarele concluzii:

- ✓ indicatorii lichidității caracterizează nivelul de mobilitate sau de transformare a activelor în mijloc de plată a datoriilor curente;
- ✓ se apreciază pozitiv creșterea nivelului lichidității, dar până la un nivel maximal recomandat, deoarece depășirea nivelului maximal recomandat semnifică despre o structură

irațională a activelor circulante, când o parte din mijloace sunt „înghețate” în stocuri, creanțe, care nu generează venit;

- ✓ ratele lichidității pot fi de interes atât pentru o analiză internă, cât și pentru consumatorii de informații externe;
- ✓ pentru a clasifica o entitate într-o anumită clasă de lichiditate pe baza ratelor de lichiditate, este necesar de a stabili nivelele teoretice recomandate pentru diverse sectoare ale economiei naționale;
- ✓ nivelele ratelor lichidității trebuie calculate ținând cont de riscul de reducere a valorii juste a activelor sau a pierderilor irevocabile ale acestora.

Din cele menționate mai sus putem concluziona, că riscul de pierdere a lichidității direct depinde de circulația numerarului în cadrul entității. De aceea, în vederea prevenirii riscului de pierdere a lichidității se recomandă ca entitatea:

- să țină evidența creanțelor și a datoriilor la scadență;
- să întocmească un grafic actualizat al plăților în baza datelor disponibile;
- să creeze un sistem de raportare internă aferentă termenelor de achitare a datoriilor/creanțelor. Rezultatul unui astfel de sistem ar fi raportul intern „Numerarul curent”, care ar reflecta starea lichidității bilanțului după termenii de achitare. Informația din acest raport trebuie să fie actualizată zilnic;
- să efectueze lunar controlul operativ a stării încasărilor și plăților;
- să caute în avans surse necesare pentru a preveni apariția deficitului de numerar;
- să reducă excedentul de lichidității.

BIBLIOGRAFIE:

1. Țiruțnocov N. Analiza rapoartelor financiare. Ch.: - P. Tipogr. Centrală, 2011.
2. Назарова А.Н., Хан А.Г. Анализ в оценке риска потери платежеспособности организации. Молодой ученый № 2 (136), 2017, стр.461.
3. Коваль И. В., Виничук О. Ю. Оценка рисков снижения качества организации коммерческой деятельности розничного торгового предприятия // Экономика и предпринимательство. — 2015. — № 9–1 (62–1). — С. 686–690.
4. Коношенко Л. Управление бизнес-рисками торговой организации // РИСК: Ресурсы, информация, снабжение, конкуренция. — 2013. — № 1. — С. 220–223.